

Zo synagógy do cirkve. *(Zázrak XIX. storočia).*

*Život bratov Ratisbonne,
zakladateľov rehole pre konverziu
židov.*

Z anglického preložil
JULIUS STANO.

1929.

5. číslo Knížnice „Nášho Priateľa“.

Rediguje a vydáva Anton Šalát, profesor vo Zvolene.

Nihil obstat.

Valča, 24. Aprilis 1929.

STANISLAUS KIANIČKA,
censor dioecesanus.

N. 1017/1929.

Imprimatur.

In Sv. Kríž pri Hrone, 25. Aprilis 1929.

SOLTANUS HALKO,
provicarius eppalis.

Vytlačila Slovenská kníhtlačiareň vo Zvolene.

Zo synagogy do cirkve.

Šimon Teodor Ratisbonne narodil sa v Strasburgu 28. decembra 1802. Bol druhým synom Augusta Ratisbonna a Adelhaidy Cerfbeerovej, Židov, v Alzasku veľmi vážených. Vychovaný bol podľa náboženských tradícií a zvykov svojej rasy. Mravné základy uložila v ňom jeho ctnostná matka. Svoje literárne štúdiá skončil čiastočne v Strasburgu, čiastočne vo Frankfurte.

Teodor už vo svojom detstve túžil za Mesiášom, jeho nádeje však postupne mizly i s jeho vierou v judaizme. Duša jeho nenachádzala v synagógach stravy, za akou žiadalo sa jeho rozumu a srdcu. Na kresťanstvo pozeral ako na modlárstvo. Matkina smrť — 8. decembra 1818 nastalá — k súženiu duševnému, ktoré ho morilo, pridala odpor ku ľutým slastiam života.

Obchodný duch sa mu priečil, Teodor nemal porozumenia pre obchod. Všetku

svoju energiu vynaložil na to, aby našiel
smysel života ľudského.

Rozriešenie tohoto problému hľadal naj-
prv vlastnými prostriedkami. Začal viesť
život stoický, postil sa v jedení i pití,
nedovolil si žiadné pohodlie. Nespokojný
zanechal svojich príbuzných a odtiahol sa
do naprostej samoty. Keď videl, že ticho
a samota nepribližujú ho k tomu, čo
hľadal, pridal sa k slobodomurárom, my-
sliac, že ich vychýrené tajnostkárstvo
ukľudní jeho rozum. Ako mnohí iní roz-
umne uvažujúci návštevníci loží i on čo-
skoro vytriezvel.

Slobodomurárstvo — ako sa presvedčil
— slúžilo len cieľom časovým. Hmotné
výhody na úkor nezasvätených (nečlenov)
— to bola jedna z vedúcich zásad slobodo-
murárstva (okrem jeho protikatolíckych
snáh). Teodorova vážna myseľ a nežist-
nosť vzbúrily sa proti systému, v ktorom
hľadal vedu a našiel smiešne nariadenia
a bezkončné schôdzky.

Sklamáný, ale predsa i naďalej zmužilý
mladý Izraelita od slobodomurárstva
obrátil sa k filozofii a vede. Denné jeho
čítanie vyplnili Hocke, Volney, Bolingbroke,
Rousseau a Voltaire, ktorí robili z neho
skeptika. V noci venoval sa astronomickým

pozorovaniam. A hviezdy naprávaly omyly, ktorými nasiakol z nevereckých kníh. Svetlo tak vytrvanlive hľadané konečne došlo, shora, s oblohy, ktorá božské odkazy vtedy zvestuje najlepšie, keď pozemskí „učitelia odpočívajú a všetky tvory sú v tichosti.“

Tento kritický okamih svojho života takto opisuje Teodor sám: „V jednu noc, ktorú strávil som v zahrade, po dlhom uvažovaní o hviezdach, úžas ma zachytil, keď som si pomyslel, že toľkáto nádhera mala by povstať sama od seba. Pohľad na nepočítateľné množstvo hviezd, ktoré pohybovaly sa nad mojou hlavou, mi dokazoval, že nekonečne múdra moc ich musela stvoriť a určiť pravidelnosť pohybu. Táto myšlienka prebehla mojou myslou — pravda — bez presviedčania a v okamihu agonie volajúc po Bohu svojho detstva, skríčal som vo svojej duševnej vzrušenosti: „Oh, tajuplná Bytosť, Stvoriteľ, Pane, Adonai, ak skutočne jestvuješ, maj milosrdenstvo nad svojím tvorom. Ukáž mi cestu, vedúcu k pravde, a ja sľubujem, že svoj život obetujem tejto pravde!“

Jeho modlitba bola vyslyšaná. V máji roku 1823 rozhodnul sa navštevovať niektoré prednášky filozofické, ktoré konal

skvelý mysliteľ, Houis Bautain, ktorého odvolanie neverectva malo za následok, že pozbavili ho profesorstva na Kráľovskom kolegiu v Strasburgu. Len štyria poslucháči sme boli — hovorí Ratisbonne — jeden katolícky Irčan, jeden ruský schizmatik a dvaja Židia."

Bautain svojím jasným a presvedčivým učením rozohnal chmáry, ktoré visely nad myslou jeho žiaka. Navrátil sa ku viere otcov svojich, pravidelne navštevoval božie služby v synagóge, hoci bez chuti. Lež ako počul od svojho profesora, čo sa má rozumieť pod pojmom dobrý Izraelita, mimovoľne prichodil ku presvedčeniu, že kresťanstvo je dokonalejšie, než židovstvo. Zaujatý takýmito myšlienkami dal sa do novej práce za zvýšenie vzdelanostnej úrovne svojich spoluveriacich a poverený bol vedením židovských škôl v Alzasku. Po tri roky úplne bol zaujatý touto prácou, ale i pritom nepretrhol svoje styky s Bautainom. Prácu svoju spestroval si modlitbou a čoskoro začal vzývať Boha kresťanov. Meno Ježiša pomaly stalo sa mu drahým a stále živá pamiatka matky uľahčila mu úctu k Marii.

Túto činnosť milosti výdatne napomáhal vplyv istej katolíckej dámy, ktorá bola

prostriedkom Prozreteľnosti vo vývoji ďalšieho osudu Teodora Ratisbonna. Mademoiselle Humann, žena nevšedných rozumových i mravných vlastností a verná priateľka Bautaina živo sa zaujímala o duševný rozvoj Teodorov. „Našiel som v nej pravú matku — hovorí — mala vtedy už šesťdesiat rokov a bola tak zázračne zlatej duše, že dojem toho ešte stále cítim vo svojom srdci a ctím si ju nad všetky ženy, ktoré som vtedy poznal.“ Vplyvom svojich krásnych kresťanských ctností, svojou múdrou vernosťou k zákonom a modlitbami natoľko doviedla Teodora, že tento vrúcne počal túžiť za pokrstením. Pre „strach pred Židmi“ len súkromne ho pokrstila sama jeho duchovná matka v Bielu sobotu, 14. apríla r. 1827. Zo srozumiteľných dôvodov ku prvému sv. prijímaniu pristúpil v Mayenci, v súkromnej kaplnke biskupa, 12. septembra tohože roku.

Za krátky čas darilo sa Teodorovi pred svojou rodinou zatajiť svoju konverziu. Ale v jeden deň otec otvorene sa ho spýtal, či je kresťanom. Teodorovo priznanie samozrejme vyvolalo hnev jeho otca a viedlo k rozluke otca so synom. Teodor cítiac v sebe povolanie ku kňaz-

stvu, vstúpil do seminára so svojím profesorom Bautainom a dňa 6. januára 1831 slávil prvú svoju svätú omšu.

V roku 1830 strasburgský biskup vedením svojho „malého seminára“ poveril Ľudevíta Bautaina a jeho druhov, ktorých začali menovať „kňazmi sv. Ľudevíta.“ Otcovia Carl, Ratisbonne, Goschler, Nestor Level, Gratry, De Bonnechose — neskôr kardinál a arcibiskup v Rouene v tak dokonalej shode pracovali spolu v tomto ústave, že za krátke štyri roky škola stala sa chýrečnou a pritiahla si žiakov z tých najlepších rodín. Ale zavrhnutie Bautainovej knihy „Filozófia kresťanstva“ prinútilo biskupa, aby vedenie „malého seminára“ vzal z rúk „kňazov sv. Ľudevíta.“ Otec Teodor a jeho priatelia však našli si ihneď prácu. Vidiac veľkú potrebu kresťanskej výchovy, otvorili si súkromné školy. Medzi nimi bola prípravná trieda pre chlapcov. Podobné oddelenie pre malé dievčatá viedla istá nábožná vdova, pani Stoulenová, ktorá neskôr stala sa prvou generálnou predstavenou kongregácie *Notre Dame de Sion* (Matka Božia Sionská). Tejto kultúrnej činnosti mladý kňaz venoval všetku svoju energiu.

Ale učiteľská dráha len čiastočne ho

uspokojovala. Jeho apoštolský duch tiahol ho ku pastoračii (duchovná správa veriacich). Takéhoto poľa pôsobnosti dostalo sa mu v druhej polovici roku 1840. Abbé *Desgenettes*, veľmi vážený kňaz obnoveného kostola *Notre Dame des Victoires* (Matka Božia víťazstva) pri jednom stretnutí presvedčil sa o chuti Teodorovej k ťažkej práci a o jeho láske k dušiam ľudským. Cítiať, že sily nedostačujú mu k vedeniu tak široko-ďaleko rozvetveného bratstva, pozval Ratisbonna, aby sa stal jeho pomocníkom. Schválením strasburgského biskupa došiel teda do Paríža, kde dostalo sa mu srdečného prijatia od arcibiskupa Affre-a.

Boh očividome žehnal horlivej a bezžistnej robote nového „kaplána kráľovny“ a *Matka Božia víťazstva* často si ho zvolila za nástroj, pomocou ktorého — skrze milosť svojho Syna — zázraky sa dialy s dušami hriešnikov. Otec Teodor nešetiac zdravia vo svojom zamestnaní, našiel si času k vydávaniu *Života sv. Bernarda*, ktorý v Strasburgu bol napísal. Toto významné dielo, ktoré ocenil i jeden pápežský list Gregora XVI., mnohým dušiam prinieslo túženého svetla, upráviac ich na cestu vedúcu k spaseniu. Ale otec

Teodor žížnil za dušiami a mešovite za „vykúpením svojho ľudu.“ Bratstvo *Matky Božej víťazstva* sa už modlievalo za konverziu Židov. S dojímavou horlivosťou vyzýval každého k modlitbám za Židov — tým skôr, že stále mal na mysli svoju rodinu a svoj národ. „Dlhé roky sa už modlím k Panne Marii za svoju rodinu — hovoril mu v jeden deň jeho priateľ Abbé Goschler — a dosiaľ nebol som vyslyšaný. Počínam už zúfať.“ „Ja modlím sa už skoro dvadsať rokov, nebol som vyslyšaný; ale práve preto stále dúfam,“ bola odpoveď otca Teodora. Odplatou za túto pevnú vieru bola zázračná konverzia jeho brata Alfonza 20. januára 1842.

Tobiáš Karol Alfonz Ratisbonne, narodený 1. mája 1814 mal len štyri roky, keď mu zomrela matka a šestnásť, keď ztratil i otca. Študoval v Paríži a potom jeho dobrosrdečný strýc zavolať ho späť do Strasburgu, prijal ho za svojho syna a všetko zrobil, aby mu nahradil domov a pripútal ho ku firme. Alfonz si pravda zase myslel, že preto je na svete, aby ho užil; obchod ho nezaujímal a parížske návštevy boli veľmi časté. Rozkoše vyplnily jeho život. Ale ako jeden z jeho vrstovníkov svedčí: „srdce jeho ostalo

čisté a preto prv-neskôr musel najst Boha." Jeho na oko ľahkomyselnou povahou zavše zatriasla vážnosť. Radšej mal skutočnosť než fantáziu; jeho charakter i pri veselej a uštipačnej nálade — bol predsa len chladný a pevný. Rád sa pokúšal napraviť, zlepšiť osud svojich spoluveriacich. Ako mnohí moderní filantropi (ľudomili) i on bol presvedčený, že chudobnejšie vrstvy možno blaženými urobiť i bez náboženstva. Svojich spustlých bratov pozdvihnúť chcel pomocou peňazí a charitatívnych podnikov.

„Bol som Židom, ale len podľa mena — hovorím sám, lebo neveril som v Boha." Pritom všetkom, silné a hlboké náboženské cítenie prebývalo v Alfonzovi, a istá kritická udalosť jeho myseľ a lásku zase obrátila k Bohu. Práve doplnil dvadsiaty siedmy rok svojho života, keď sa zasnúbil s dcérou svojho najstaršieho brata. Stalo sa tak nielen podľa želania celej rodiny, ale i pre skutočnú náklonnosť ku svojej oddanici. Toto mu vrátilo i vieru, „Povedal som, že neveril som v ničom — píše sám — ale pohľad na moju nevestu vzbudil vo mne city ľudskej dôstojnosti; počal som veriť v nesmrteľnosť duše; ba čo viac, mimovoľne začal som sa

modliť; ďakoval som Bohu za svoju blaženosť, a predsa nebol som blažený."

Keďže jeho snúbenica bola len šestnásťročná, bolo celkom prirodzené, že sa svadba plánovala na neskoršie. Medzitým Alfonz podnikol väčší výlet. Zo Strasburgu pohnul sa 17. novembra 1841 a zaumienil si pozrieť Neapol, prezimovať na Malte a vrátiť sa cez Východ. V Ríme zastaviť sa nemal v úmysli. Dvaja jeho priatelia márne sa pokúsili nahovoriť ho, aby si pozrel i Večné Mesto. Jeho rozhodnutie bolo tým pevnejšie, lebo jeho nevesta k jednému svojmu listu priložila i rozkaz lekára, ktorým čo najprisnejšie zakazuje mu návštevu Ríma, keďže tam práve malária zúrila. A hoci sám nemienil ísť, hoci ho snúbenica vystrihala, tajná akási ruka ho viedla, takže 6. januára zastavil sa predsa v Ríme.

Tu stretol sa so svojím bývalým spolužiakom, Gustávom de Bussières-om, horlivým protestantom a náboženským nadšencom. Tento obznámil Alfonza so svojím starším bratom, Teodorom, barónom de Bussières, ktorý prestúpil ku katolíkom. A táto známosť mala nepredvídané a ďalekosiahajúce následky.

Niekoľko dní pred odchodom z Ríma,

15. januára, Alfonz — hoci nemal vôle — cítil povinnosť odobrať sa od baróna. Na samom konci návštevy, keď sa Alfonz už lúčil, barón zrazu popýtal ho, aby si vzal „zázračnú“ medailonku a aby si odpísal a zavše sa pomodlil modlitbu sv. Bernarda: „Memorare o piissimo Virgo Maria.“ Po chvíli rozpakov sa rozišli a Alfonz večer navštívil isté divadlo, kde zabudnul i na medailonek i na „Memorare.“ Príduc domov, prečítal si modlitbu — hoci asi celkom bez záujmu „lebo — hovorí sám — bol som unavený, bolo už neskoro, a potreboval som odpočinku.“

20. januára Alfonz na námestí Piazza di Spagna stretol sa s barónom, ktorý na svojom koči šiel do kostola St. Andrea delle Fratte zariadiť akýsi pohreb. Pozval Alfonza na svoj kočiar; pozvanie prijal a ani sa mu nesnívalo, k čomu to povedie. Myslel si, že kým jeho priateľ zaujatý bude, on si prezre kostol a čas sa mu minie. Vošiel do chrámu, kde bol úplne sám. O niekoľko okamihov neskôr prišiel preň barón de Bussières a k prekvapeniu našiel Ratisbonna klačiaceho na zemi, v mori slz, úplne pod vplyvom hlbokého dojatia.

Keď sa prebral, vyslovil svoje želanie,

že chce byť pokrstený a pre ponaučenie zašiel do kostola Ježišovho. Keď sa ho páter spýtal, čo sa vlastne stalo, Ratisbonne vytiahol agnuštek, pobožkal ho a vyzdvihnúc ho, zvolal: „Videl som ju! Videl som ju! Bol som niekoľko minút v kostole, keď náhle badám, že zmocňuje sa ma zvláštna slabosť. Pozdvihnem oči, i celú budovu chrámu vidím ako závojom zastretú. Svetlo sústreďovalo sa v jedinej kaplnke. A v tejto žiare nad oltárom zjavila sa vysoká, lesklá, nádheryplná a sladká postava Najsvätejšej Panny, práve ako ju zobrazoval agnuštek. Neodolateľná moc ma tiahla ku nej. Svätá Panna dala mi znať svojou rukou, aby som si kľaknul. Zdalo sa mi, ako by hovorila: „Dobré je to.“ Nepremluvila, ale ja porozumel som všetkému.“

Po príprave bol pokrstený a prijal meno Marian. Krstil ho kardinál Patrizi — dňa 31. januára — a v ten istý deň prijal i sviatosť birmovania a pristúpil k sv. prijímaniu.

Zpráva o tomto sa rýchle rozniesla. Došla i do Paríža a netreba vám hovoriť, ako sa zaradoval a potešil brat konvertítov v kostole *Notre Dame des Victoires*. Abbé Desgenettes chce ju udalosť použiť ku väčšej

sláve Božej a úcte Panny Márie, popýtal svojho pomocníka, aby túto zázračnú históriu oznámil členom bratstva. Teodor súhlasil. Kostol bol prepínený a každý detail tejto ohromujúcej konverzie s napanutosťou, v tichu a bázni sprevádzala celá kongregácia. A keď na konci svojej reči poznamenal: „A tento konvertita je môj vlastný brat,“ poslucháči nevedeli sa opanovať a ich radosť prejavila sa v dlhých výkrikoch. Mnohí plakali od radosti. Lebo rodina tohoto novokatolíka v minulom roku bola predmetom úpenlivých prosieb a Mariana Alfonza len pred krátkym časom odporúčal jeho brat do modlitieb bratstva.

Rím, vždy opatrný, vyslal úradnú komisiu k preskúmaniu udajného zázraku. Dňa 17. februára započalo prísne vyšetrovanie a po štyroch mesiacoch vydané bolo rozhodnutie, ktoré potvrdzovalo pravdivosť zázračnej udalosti. Tak nadprirodzené zjavenie pripomínajú si každoročne Sestry charity a kongregácia Notre Dame des Sion. V kláštoroch oboch reholí dňa 27. novembra uctievať zázračnú konverziu Mariana Alfonza Ratisbonna jednak sv. omšou ako i pobožnosťou „zázračného agnušteká“. Šťastné dieťa Marie opustilo Večné Mesto a s vďačným srdcom vrátilo

sa do Paríža. Stretnutie dvoch židovských konvertítov ponecháme obrazotvornosti našich čitateľov. Oba bratia boli presvedčení, že bol im Boh milostivý v záujme ľudu izraelského.

Konvertíta, aby uniknul húfom zvedavých návštevníkov, utiahol sa do sirotínca, menovaného „*Prozreteľnosť*“, ktorý spravovali Sestry Charity a kde jeho brat bol kaplánom, kým nezaujal svoje miesto v *Notre Dame des Victoires*. Čas strávil v tichosti a modlitbách. Už i sám jeho zovňajší zjav rozprával. Čoskoro mohol písať: „Listy od rodiny dávajú mi úplnú slobodu. Túto slobodu zasväťím Bohu a od dnešného dňa venujem mu ju celú i so svojím životom, aby som mohol pod ochranou Marie slúžiť Jemu a mojim bratom. Verím, že dokonalým obetovaním svojho života službám Pána Ježiša Krista viac pomôžem, užitočným sa stanem svojej rodine, než snahou, aby som ich obrátil.“ Dvaja bratia, aby sa stali ešte spôsobilejšími pre svoju missiu, sa rozlúčili — a mladší s radosťou ponechajúc všetok svoj majetok sirotíncu, v úplnej chudobe pobral sa do noviciátu jezuitov v Toulouse.

Abbé Ratisbonne dosiaľ nevedel najšpôsobu, ako by sa najúčinnnejšie mohol

venovať dávnej túžbe, pracovať za spasenie svojho ľudu. Inšpirácie dostalo sa mu konečne v tom istom meste, kde udalo sa duševné prepodobenie jeho brata. V lete r. 1842 navštívil Rím v spoločnosti Abbé-a Desgennettesa. Pri prvej súkromnej audiencii, ktorou vyznamenal ho pápež Gregor XVI., práve sa chcel vrhnúť k nohám Sv. Otca, keď tento zástupca Kristov vystrel ramená a s otcovskou láskou ho privinul k sebe. Kňaz, zrejmé posmelený takýmto prijatím, otvoril svoje srdce pred Veľkňazom a popýtal o zvláštne povolenie na prácu v prospech konverzie Židov. Nástupca sv. Petra slávnostne položil svoje ruky na potomka Abrahmovho, vyslyšal prosbu a požehnal jeho apoštolské snahy so slovami: „Id shromažďovať roztratené ovce domu Izraelu.“

Abbé Teodor Ratisbonne po návrate do Paríža započal svoju prácu otvorením domu, kde židovským deťom — podľa súhlasu ich rodičov — dostalo sa kresťanskej výchovy. Pani Stoulenová a slečna Lujza Weywada boli zvolené za pomocnice tohto diela apoštolského. V rokoch 1843 až 1845 tieto dve dámy horlive sa staraly o výchovu dvanásť židovských dievčiat a o náboženské vzdelanie tých, čo chceli

sa dať pokrstiť. Učeníci (katechumeni) dochádzali hojne, v každom veku, mnohí čo ani čítať ani písať vôbec nevedeli. Dalo to hodne práce doplniť nedostatky vzdelania a vzbudiť city nadprirodzenosti v týchto pustých dušiach. Ale horlivosť katechétov a milosť krstom získaná, mali svoje trvalé výsledky. Súčasne nič sa nezameškalo, čo by bolo mohlo napomôcť zveladenie katolíckeho života. Slušná náboženská výchova, krátke, spoločne odriekané modlitby, časté pristupovanie ku sviatostiam, vhodné upomienky na prítomnosť Boha, každoročné duševné cvičenia, obetavý život vedúcich, ovzdušie zánietenosti, vyvolanej častými krstami, všetko toto prispelo k povzdvihnutiu duší a upravovalo cestu k duševnej spáse. Boli to časy ťažkého počiatku, často veľkej biedy a častých bojov proti zmalátnenosti, ktorá nechýbovala ani tu. Abbé Teodor nezdolal sám tieto námahy, nedostatky a nebezpečenstvá. Marian Alfonz s dovolením svojich predstavených pomáhal svojmu bratovi vo vyučovaní náboženstva a tým vlastne uložil základy rehole *Matky Božej so Sionu*. Kedykoľvek sa mladý jezuita zastavil v Paríži, vždy navštívil túto novozaloženú ustanovizeň a oduševňoval vychovávateľov

i žiakov. On dal podnet k tomu, aby novokrstenci a ich duchovné matky denne odriekávali za Židov smrtnú modlitbu Ježišovu: „Pane, odpusť im, lebo nevedia, čo činia.“ Každé ráno opakovali tieto slová v nízkom tóne, keď zvonili k pozdvihovaniu. Dvaja bratia, keď takto pripravovali návrat svojho ľudu do pravej zaslúbenej zeme — ako Mojžiš a Aaron — cítili veľmi dobre, že ich sila a nádej na úspechy je jediné v modlitbách.

Zakladatelia tohoto nového ústavu pre katechumenát vyhľadávali katechumeni celého sveta, prosiac ho o úpravy a rady. Na počiatku r. 1845 dom na ulici Plumet ~~kazal~~ sa byť tesným a preto kúpil väčší dom na ulici Rue du Regard. Počet konvertítov ~~sa~~ skoro zdvojnásobil. Presný denný poriadok malej spoločnosti podobal sa životu a regulám rehoľníkov. Nová náboženská rodina postavila sa pod ochranu *Matky Božej so Sionu*. V roku 1847 Msgr. Affré, parížsky arcibiskup dal spoločnosti cirkevno-právny podklad. Prekážky, pravda, dostavily sa ihneď. Ľudská pomoc prichodila pomaly, nepriateľstvo a vlačnosť sťažily hneď prvé kroky nového ústavu. Keby odpor a úklady boli vstave zlomiť pravé kresťanské odhodlanie, boli by zlo-

mily i odhodlanie pátra Teodora. Ale viera dodala mu sily a svojou vytrvanlivosťou povzbudzujúc, pôsobil i na ostatných obdivuhodných následníkov svojich. Ako vždy, i teraz zviľazily modlitby a veľkodušnosť.

Medzitým ukončil svoje teologické štúdiá v Lavalí i Marian Alfonz a 23. sept. 1848 vysvätený bol za kňaza. Prvé kňazské požehnanie odovzdal svojmu bratovi, ktorý mu asistoval pri prvej sv. omši. Novovysvätenec ešte dva roky ostal v Lavalí, doplňujúc svoju náboženskú výchovu. Prvú kázeň mal 8. decembra, ďalšiu o 3 mesiace neskôr, 25. marca. Skutočná jeho kňazská činnosť započala sa v ústave *Matky Božej so Sionu*; v auguste 1849 káže v Rue de Regard z príležitosti príprav k obnoveniu sľubov členov spoločnosti.

V roku 1850 jeho predstavení pošlú ho do Brestu medzi odsúdencov k robote na galejách a neskôr medzi trestancov vo Fontevrolte. Páter Teodor často poznamenal so smiechom: „Môj brat, ten trestanec je ešte vo väznici.“

Páter Marian — ako ho všeobecne menovali — ako vzorný jezuita celou dušou sa dal do práce, ktorú mu určili jeho predstavení. Predsa však duševné sväzky, ktoré

ho púťaly ku svojmu národu, ešte vždy boly silné. V roku 1851-2 býval v kláštore na ulici Rue de Sèvres a nakoľko bolo mu možné, zúčastnil sa vedenia novokrstencov, zastupujúc svojho brata, ktorého kazateľská povinnosť často odvolávala z Paríža. Keď páter Teodor videl ohromnú chuť svojho brata k misijnej práci medzi Židmi, rozhodnul sa — bolo to v decembri 1852 — že pôjde v tejto záležitosti do Ríma. O návšteve dozvedel sa vtedy slávne panujúci Pius IX. Predošlý rok ešte, keď páter Teodor bol kázal vo veľkom pôste v kostole *St. Louis des Francais*, dostalo sa mu pozvania od sv. Otca. Svoju návštevu opisuje takto: „Dlhý čas som bol sám s Píom IX.; požehnal ma a povzbudzoval oduševnenými slovami; zjavne a celou dušou súhlasil s poverením, ktorého dostalo sa mi od Gregora XVI.“ Vyložil pápežovi svoj názor o konverzii Židov a poukázal na to, akej výdatnej pomoci dostalo sa Sionskému Apoštolátu od zvláštnych rehoľných kňazov. Pápež prejavil svoj súhlas a bez váhania potvrdil *Spoločnosť kňazov Matky Božej so Sionu*. Páter Teodor spomenul potom stále zvyšujúci sa záujem svojho brata o misijnú prácu medzi židovskými spolubratmi. Pius IX. odpovedal,

že vôľa Pána Boha musí byť rešpektovaná a splnená bez ohľadu na ľudské úvahy. Rozhodnutie sv. Otca s oddanosťou prijali nadriadení pátra Mariana, ktorý oslobodený bol od sľubov, ktoré ho viazaly ku Spoločnosti Ježišovej. 18. decembra včas ráno predsa len smutno sa lúčil s kláštorom Vaugirard a pridal sa k svojmu bratovi.

V roku 1853 *Sestry Notre Dame de Sion*, ktoré medzitým tvorily už kongregáciu, preniesly svoj materský dom z ulice Rue de Regard do ulice Rue Notre-Dame des Champs. Pozvania prichádzaly zo všetkých krajov. Zakladaním nových domov započalo sa v rôznych častiach sveta. A tak utvorilo sa široké pole výchovnej práce. Páter Teodor, ktorý desať rokov bol sa venoval výchove mládeže v Strasburgu, bol ako Prozreteľnosťou stvorený vstúpovať do srdc svojich duchovných dcér lásku a umenie vychovávateľské.

Peňažné prostriedky, ktorých sa im dostalo z týchto ústavov — ktoré boli úplne oddelené od škôl pre židovské deti sriadených — umožnilo otvorenie škôl, sirotincov a pracovných miestností pre chudobnejšie triedy. Kongregácii sa dostalo pápežského potvrdenia v r. 1863 a konečného prijatia jej regúl 1874.

Počas deväťdňových misií v meste Boulogne-sur-Mér roku 1850 páter Teodor oboznámil sa s Madame Lujzou Jossou de Bilhem. Táto pani, známa svojím náboženským cítením a vznešenosťou ducha, mala na mysli spojiť v spoločných modlitbách všetky matky, ktoré majú na starosti duševnú spásu svojich detí. Za jej vedenia a za súhlasu biskupského — začal sa príslušný pohyb v diecézii cambraiskej. Svätá Stolica na prímluvu pátra Teodora mnoho duchovných výhod poskytla novému hnutiu. O dva roky Monsieur Josson de Bilhem, poslanec francúzsky, presťahoval sa so svojou rodinou do Paríža. V práci sa pokračovalo a utvorila sa spoločnosť pod menom „*Bratstvo kresťanských matiek*.“ 4. mája roku 1852 v sviatok sv. Moniky, dokonalého to vzoru kresťanskej matky, prvý raz sa sišly členky bratstva. Arcibiskup Sibour určil im káplňku *Matky Božej* so. *Sionu* za sídlo a pátra Teodora za duchovného vodcu. Pani Jossonova stala sa predsedkyňou a zastupovala tento úrad až do svojej smrti. Sv. Otec svojou breve zo dňa 11. marca 1856 povýšil združenie, ktoré vtedy malo už do štyristo bratstiev, na arcibratstvo a jeho vedením konečnou platnosťou

poveril kňazov *Matky Božej so Sionu*. Arcibratstvo kresťanských matiek má dnes viac než 1,500.000 členov sdružených v 2.200 odbočkách a to v každej čiasťke sveta.

Veľmi by sme sa mýlili, myslieť si, že založením kongregácie *Matky Božej so Sionu* a vedením *Arcibratstva* kresťanských matiek sa činnosť pátra Teodora vyčerpala. Od dňa pokrstenia až po smrť konal takú účinnú apoštolskú prácu, že táto úplne zaujala každú minútu jeho života. Krsty, vyučovanie katechumenov, vedenie rozličných spolkov, celé dni strávené v spovednici, služby božie, slúžené jednotlivým náboženským sdruženiam, veľkopôstné misie, náboženské úvahy, nekonečne rozsiahla korešpondencia, toto sú ukážky z jeho bohatej činnosti. A zaujímavé, že vždy mal na všetko času. Tajnosť tejto kludnej činnosti, žeravej lásky a nevyčerpatelného duševného bohatstva hľadať musíme v jeho stálom sporení s Bohom, v bezpodmienečnej dôvere v úspech modlitieb a v dlhých rozjasiavaniach po sv. omši, kde „čerpal lásku priamo z prameňa.“

Prekážok vždy bolo dosť, ale tie len upevnily jeho snahy a zdokonálili jeho

ctnosti. Židovská tlač, ako dnes tak i vtedy najnesmieriteľnejší odporca kresťanstva, podnikla všetko, aby zničila „apoštolského vampíra“ a jeho prácu. Aby zničili jeho meno, synagóga dva razy ho pohnala pred súd. On však čestne obstál v oboch prípadoch. Od kresťanov tiež mnoho pretrpel páter Teodor. Úžasné je čítať o sklamaníach a úkladoch, s ktorými sa stretol vo svojej práci i so strany tých ľudí, ktorí mali mu pomáhať v jeho apoštolskej práci. Len Nebe mu poslalo zavše potešenie skrze povzbudenie niektorých vynikajúcich ľudí. V jeho nádejách posilňovali ho a ku ďalšej činnosti sionskej oduševňovali ho meno- vite kardinál Barnabo, prefekt kongregácie Propagandy, páter Roothan, neskorší generálny predstavený jezuitov, Msgr. Etienne, predstavený lazaristov a jeho starý priateľ Martin de Moirlieu, farár v kostole St. Louis d' Autin.

„Smrť v tom najjednoduchšom slova smysle nejestvuje pre dušu, ktorá jje živý chlieb z neba vám soslátý“ písal páter Teodor. Horlivosť, jednoduchosť a starosť o svoje duševné dietky najviac charakterizovaly posledné dni tohoto svätého kňaza. Jeden z jeho posledných odkazov bol: „Deti moje, milujte sa vospolok.“ Na Tri

Krále r. 1884 prijal posledné pomazanie pri úplnom povedomí. Keď ďakoval za to, hlavne poznamenal. „Modlím sa za takúto milosť pre každé svoje dieťa.“ Potom spomenul si na Sion, na sionskú pieseň a jeho posledné chvíle v tejto „cudzej vlasti“ osladené boly potešujúcimi slovami piesne.

10. januára, vo štvrtok popoludní okolo tretej hodiny, keď ticho znely slová modlitby umierajúceho, sluha boží zrak svoj upíal na misionársky kríž a spokojne preplával cez smrť do prístavu večného života. Jeho pozostatky uložené boly v cmenteri domu Grand Bourg, blízko Corbeil. Ctihodný páter celých tridsať rokov spomínal, že na tomto mieste, medzi svojimi učeníkmi by sa chcel dočkať slávnostného vzkriesenia. Jeho hrob zdobí veľký kríž.

Vráťme sa však ku pátrovi Marianovi, ktorého ponechali sme práve, keď sa ťažkým srdcom lúčil r. 1852 od Spoločnosti Ježišovej. Charita bola balzomom na jeho poranené srdce. V práci za druhých zabudnul na seba, utrpenie Kristovo odťahlo pozornosť od svojho vlastného utrpenia.

„Naša práca nebude dokonaná, — ho-

voril páter Marian v roku 1847 — kým naše Sestry Sionu, nebudú znášať kvílenia, a útrapy s Ježišom Kristom za vykúpenie Izraelu na vrchu Kalvárii." V tom čase málo príznakov ukazovalo, že by sa toto mohlo uskutočniť. V roku 1855 požiadaný bol, aby sa pripojil ku pútnikom, ktorí hodlali práve navštíviť Svätú Zem. Tu čakala naň služba takmer 30ročná. Keď zďaleka uvidel Jeruzalem, jeho dojatie bolo neopísateľné. Nevedel prísť k slovu a sto ráz, ba tisíc ráz opakoval: „Otče, odpusť im." Jeho túžba, aby tu v Svätom Meste usadil „Dcéry Sionu" stávala sa čo raz silnejšou. So svojím plánom oboznámil i patriarchu, Msgra Valergu, ktorý dal mu svoj súhlas, ba nabídnul mu prístrešia vo svojom dome. Neuplynul ani rok, 6. mája 1856 prvá výprava sestier došla do Jeruzalema. Páter Marian usadil ich dočasne v istej budove blízko ku bazáru a kú bráně vedúcej do Damasku. Dvojitá úloha čakala tu na tieto priekopnice. Svojou modlitbou a obetavosťou mali vyrovnávať pred Pánom Bohom hriechy Izraelu; bezplatným vyučovaním mali sa snažiť získať si a obrodíť deti palestínske, na ktoré ostrili si zuby schizmatici a heretici (rozkolníci a

bludári). Bola to snaha, ktorá pramenila v obdivuhodnej viere a ktorá potrebovala dovolávať sa stále zázračnej božej milosti.

Od svojho príchodu do Jeruzalema páter Marian nič tak neobľuboval, ako „via dolorosa," smutnú krížovú cestu. Svoje dojmy sám opisuje takto: „Nikdy nezabudnem, čo som cítil, keď som stál pred srúcaninami tribunálu Poncia Piláta, kde Ježiš Kristus k smrti bol odsúdený. Okrem Kalvárie a Svätého hrobu ani jedno miesto ma nedojalo tak, ako toto... Keď som sa modlil, zdalo sa mi, akoby som počul strašné zaklínanie, ktoré kedy-si odznelo na tomto istom mieste, jeho krv na nás a na našich dietkach!... Dielo usmierenia musí byť dokončené tu! Toto sväté miesto bolo až dvojite zneuctené". Bola to hromada srútených klenutí, vpadnutých miestností, zničených umeleckých ozdôb; starobylé studne zasypané boly kamením a blatom. Páter Marian rozhodnul sa, že zakúpi toto miesto. Nemal k tomu peňazí, no vedel, že odkiaľ príšla myšlienka, odtiaľ dojdu aj peniaze. A ne-sklamal sa v tomto presvedčení. Musul-manskí majitelia najprv ustálili cenu pozemku v 100.000 korunách, potom to zdvihli na 200 tisíc a po všelijakých

intrikách, aké sú na východe časté, nechceli menej, než 450 tisíc korún. Peniaze sa sohnaly, a 24. novembra 1857 majiteľom Pilátovho paláca stala sa kongregácia *Matky Božej so Sionu*.

V krátkom čase prišlo sa na stopu malého bočného oblúku, ktorý celé storočia ležal zakopaný. Táto vykopávka značne zvýšila cenu srúcanín, lebo ona bola čiastkou víťazného oblúku alebo hlavného vchodu antmiánskej citadely a paláca rímskeho miestodržiteľa. 8. januára 1858 o štvrtej hodine rannej páter Marian sprevádzaný ôsmymi sestrami *Matky Božej so Sionu* prvý raz slúžil svätú omšu na tom posvätnom mieste, kde odohral sa výjav „*Ecce Homo*“ (Ajhľa človek), na oblúku práve odokrytom. Na tomto istom mieste, po jeho vysvätení, prvý raz sa spievala pieseň „*Pane, odpusť im*“, pravda len tichým hlasom, lebo báli sa pomsty židov. So stavbou svätyne „*Ecce Homo*“ započalo sa v skutočnosti len v r. 1864. Smetí a odpadky miestami 8—9 metrov vysoké bolo treba najprv odniesť, aby budovu bolo možno vidieť. Tisíce pútnikov prichádzalo každoročne do tejto svätyne, ktorá medzitým povýšená bola na hodnosť menšej baziliky (basilica minor).

Rozličné užitočné ustanovizne byly sriadené v jej blízkosti — škola pre novokrstencov, sirotínek, škola pre vedenie domácnosti a škola pre mohamedánske dievčatá.

V júni r. 1860 domorodí Druzovia, našťvaní Turkami, ktorí podľahli akémusi tajnému podzemnému vplyvu, dali sa do prenasledovania kresťanov v Damasku a v iných krajoch Sýrie. Tisíce katolíkov zahynulo smrťou mučeníckou, a celé húfy opustených detí sa túlalo po cestách, mrúc od hladu a vystavené súc všetkým možným nebezpečenstvám. Páter Marian videl, že mal by aspoň posbierať tieto siroty Libanu a zaistiť im prístrešia; ihneď hľadal miesto, kde by pre nich mohol vystaviť nejaký útulok. Našiel to v istej dedine, (Sv. Ján in Montana) vzdialenej na deväť míľ od svätého mesta. Ihneď zakúpil tridsať jutár zeme, blízko františkánskeho kostola. Základný kameň sirotínca uložený bol 2. júla 1863 a budova odovzdaná bola svojmu účelu 1. mája 1865. Páter Marian rád strávil svoj každoročný odpočinok v tomto milom zátíší. Jeho srdce patrilo tomuto sirotíncu. Všetko by bol dal a zrobil „za týchto malých spolurodákov a krajanov Ježiša a Marie“.

Páter Marian po dôkladnom uvážení rozhodnul sa k zariadeniu podobnej školy pre malých chlapcov, aká jestvovala už pre dievčatá. Prihodné miesto naskytlo sa mu v roku 1876, na západ od Jeruzalema, na dvadsať minút prechádzky od brány do Jaffy vedúcej. Peniaze k tomu cieľu dostal od kresťanskej charity. Nová budova dostala meno: *Ústav sv. Petra*.

Páter Marian takto opisuje panorámu, ktorá sa rozprestiera pred očami prekvapeného pozorovateľa, stojaceho na terase ústavu sv. Petra: „Z hlavného vchodu možno vidieť bránu do Jaffy vedúcu, veže Dávidovej citadely a arménsky kláštor na vrchu Sionu. V ľavo z našich okien zazrieme veľkolepý ústav pruských diakonísk. Ďalej sú veľké ruské ústavy. V pravo tiahne nová štvrť, výlučne Židmi obývaná a okolo vyčnievajú domy Arabov a Európanov, tvoriace s roka na rok vzrástajúce sa obrovské predmestie. Naš dom poskytuje výhľad do širokého okolia, až ku *Mŕtvemu moru*. Jordán a vrchy ležia pred nami. Cesty do Samarie, Jericha, Jaffy, Betlehema a Sv. Jána vedú pred našimi očami. Posvätná hora Nanebevstúpenia, kláštor karmelitov na hore Olivetskej a naše pozemky, ktoré darovala nám

princezna de la Tour d'Auvergne, tiahnu presne okolo Jeruzalema".

Očistiť od nahromadených srúcanín svätyňu „*Ecce Homo*“, rozšíriť jej plochu, postaviť tam kostol, vybudovať kláštor, otvoriť ešte niekoľko sirotíncov, postarať sa o hmotné prostriedky pre tých, čo majú zaplniť tieto ustanovizne — to jest asi pre štyristo osôb — to bol program, ktorý pomaly uskutočňoval tento mimoriadne príčinnivý, ťažko navštevovaný páter Marian. Stálo ho to nekonečne mnoho námahy, častých žobravých pútí, onemocnení, ktoré ho takmer do hrobu priniesly niekoľko ráz; práca jeho vyžadovala si nesmierne rozsiahlej korešpondencie; päť-alebo šesťkrát prešiel všetkými čiasťkami Európy.

Páter Marian všetko možné vykonal, aby dokončil a upevnil svoje dielo; tomuto cieľu slúžily jeho cesty, privátne listy i obežníky, ktoré vydával pod názvom *Ročenky Misie Matky Božej so Sionu v Svätej zemi*. Ročenky tieto byly výborne redigované, povzbudzovaly ku charite a náboženskej horlivosti, riadily spoluprácu dobročinných komitétov a vôbec veľmi mu pomáhaly v jeho snaženiach a podnikaniach. Okrem toho po boku svojho bra-

ta činne sa zúčastnil vedenia *Arcibratstva kresťanských matiek*, vydávajúc dojemné obežníky o svojej apoštolskej a výchovnej misii. Neprekvapuje nikoho, že po tak dlhoročnom, ako sa sám vyslovil, „smutnom živote žobráka“ unavený bol bolesťmi, ktoré nechcely ho opustiť. „Dni moje sa mínajú“ — píše istému františkánovi. „Modli sa, aby ma ony dlho nedržaly pred bránou Večnosti.“

Zpráva o smrti pátra Teodora urýchlila i jeho koniec. Hoci trpel všeobecným zoslabnutím, koncom apríla pobral sa do Sv. Jána in Montana. Chcel pripraviť sprievod k úcte Panny Marie v predvečer 1. mája. Ihneď v druhý deň po príchode objavily sa znaky zápalu pľúc a jeho stav od prvopočiatku vyhlásený bol za beznádejný. Svätý kňaz, usmievajúc sa príchodu smrti, zázračnou chladnokrvnosťou a jednoduchosťou prijal sviatosti. Potom s vážnosťou, akou vždy konal posvätné výkony, požehnal svoje dievky veľkým znakom kríža, ktorý — zdalo sa — akoby bol objal všetky smery svetové. Keď sa ho spýtali, či nechce zrobiť ešte nejaké opatrenia, odpovedal: „Nie. Boh sa postará o vás všetkých. Nebáť sa! Sursum corda!“ Počujúc o prijatí štyroch malých Židov

do ústavu sv. Petra, skríkol: „Bože môj, vďaka Ti; Boh je mi svedkom, že svoj život obetoval som spáse Izraela.“ Okolo ôsmej hodiny večer nebeská žiara sa zjavila na obličaji umierajúceho kňaza. Otvoril oči, plné života a blaženosti. Najprv ukazovali prekvapenie, potom vytrženie. Tento zvláštny zjav trval asi tri minúty: oči sa zavrely zase a bez zastenania vrátil svoju šlachetnú dušu Stvoriteľovi. Bolo to 6. mája 1884, v deň dvadsiateho ôsmeho výročia príchodu *Sestier Matky Božej so Sionu do Svätej Zeme*.

Smrť dieťaťa mariánskeho vzbudila úžas v celom Jeruzaleme; jeho pohreb — i pri jednoduchosti, čo si výslovne sám želaný — bol dojímavý a veľkolepý. Všetci obyvatelia Sv. Jána stáli na terase, keď pohrebný sprievod poberal sa popri ňom. Mohamedáni boli tiež dojatí a bezsloví; matky hovorily svojim dieťkam: „Veru môžete plakať, lebo nebude už pátra, ktorý by vás tak mal rád, ako tento.“

Pochovali ho na cmenteri Sv. Jána in Montana.

1 Zdroj apoštolského života a prameň jeho ~~duševnej~~ sily najdeme v jeho zázračnom vyznaní: „Verím vo vzkriesenie; v božiu ~~milosť~~ lásku Mariinu a v život večný.“